

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

Bevisbyrden for, at et givet krav består, påhviler normalt den part, der fremsætter den pågældende påstand eller det pågældende krav. I en sag om f.eks. uagtsomhed (*negligence action*) påhviler det sagsøger at bevise uagtsomheden, mens sagsøgte har bevisbyrden for, at sagsøger har medvirket til uagtsomheden (*contributory negligence*). I almindelighed skal sagsøger føre bevis for de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for søgsmålet, mens sagsøger skal føre bevis for det modsatte, og hvis sagsøger fremsætter et modkrav, bærer vedkommende bevisbyrden herfor. I medfør af visse lovkrav lægges bevisbyrden imidlertid af og til over på sagsøgte. For eksempel påhviler bevisbyrden i forbindelse med ubegrundede afskedigelser den sagsøgte arbejdsgiver, dvs. at arbejdsgiveren skal godtgøre, at der er vægtige grunde til afskedigelsen. [Jf. [lov af 1977 om uretmæssig afskedigelse](#) med senere ændringer].

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Det er ikke nødvendigt at føre bevis for faktiske omstændigheder, der er lagt til grund for sagen. Dommerne kan forlade sig på deres almene viden eller lægge forhold, som er veldokumenterede, velkendte eller almen viden, til grund for sagen (*judicial notice*), og det er derfor ikke nødvendigt at føre bevis for sådanne forhold. Lovgivningen indeholder visse formodningsregler, som kan afkræftes ved bevisførelse for det modsatte. Disse omfatter formodninger om, at børn er født indenfor ægteskab, ægteskabers gyldighed, voksne personers tilregnelighed og et menneskes død, hvis den pågældende ikke har vist sig eller ladet høre fra sig i over syv år, selv om enhver relevant eftersøgning har fundet sted. Reglen om *res ipsa loquitur* – at tingene taler for sig selv – gælder, hvis der fremsættes en formodning om uagtsomhed under omstændigheder, hvor årsagen til ulykken bevisligt har været under sagsøgtes eller dennes ansattes eller bemyndigedes kontrol på ulykkestidspunktet, og ulykken var af en sådan karakter, at den ikke ville være sket under normale omstændigheder, hvis de ansvarlige havde udvist behørig omhu. Når reglen om *res ipsa loquitur* påberåbes, bevirker det, at bevisbyrden flyttes til sagsøgte, og vedkommende skal herefter bevise, at der ikke var tale om uagtsomhed. Sagsøger skal imidlertid stadig bevise årsagssammenhængen. Det skal bemærkes, at doktrinen om, at tingene taler for sig selv, ikke behøver at blive påberåbt eller angivet i stævningen, for at sagsøger kan støtte sin sag herpå under retsforhandlingerne, hvis de faktiske omstændigheder viser, at doktrinen tydeligvis finder anvendelse.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

I en civil sag vil en part få medhold, hvis retten finder det godtgjort, at forholdet er mere sandsynligt end usandsynligt. Hvis en part ikke kan godtgøre over for retten, at vedkommendes udlægning af begivenhederne er mere sandsynlig end modpartens, vil vedkommende således tabe sagen. Det er en fleksibel målestok, og retten vil under normale omstændigheder skærpe kravene til bevisførelsen i visse sager, f.eks. i sager om svig, i betragtning af påstandens alvorlige karakter.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Beviser i civile sager optages gennem fremlæggelse af relevante dokumenter, oplysning og vidners afgivelse af forklaring.

Fremlæggelse (Discovery): I sager ved High Court sker fremlæggelse efter skriftlig anmodning om frivillig fremlæggelse fra den ene part til modparten. Retten vil kun give pålæg om fremlæggelse, hvis modparten har undladt eller afvist at foretage en frivillig fremlæggelse eller har ignoreret anmodningen om fremlæggelse. [Se [Rules of the Superior Courts](#), bekendtgørelse nr. 31, regel 12 med senere ændringer]. Enhver anmodning om fremlæggelse skal være relevant og nødvendig for sagens omstændigheder. Det er også muligt at ansøge om, at en part uden for sagen fremlægger dokumenter.

Oplysning (Disclosure): Enhver part i et søgsmål vedrørende personskade skal oplyse modparten om enhver lægeerklæring, der er udarbejdet af sagkyndige, som vil blive indkaldt som vidner til at afgive forklaring under sagen, uden at det er nødvendigt at fremsætte en begæring for retten herom. [Se [Rules of the Superior Courts](#), bekendtgørelse nr. 39, regel 46 med senere ændringer]. Parterne skal desuden udveksle lister med navne og adresser på alle vidner, der agtes ført, og sagsøger skal tilvejebringe en fyldestgørende opgørelse over alle særlige erstatningskrav eller kontante udgifter i forbindelse med tab eller skader i relation til kravets genstand.

Vidner til sagens faktiske omstændigheder: Parterne behøver ikke rettens tilladelse til at føre vidner til støtte for deres påstand, dog undtaget sager for Commercial List (handelsretten) ved High Court, hvor en part, der ønsker at føre et vidne, skal forkynde en vidneerklæring underskrevet af vidnet med angivelse af vidneforklaringen og skal indkalde vidnet til at afgive mundtligt forklaring på retsmødet. Hvis en part ikke før retssagen fremlægger en vidneerklæring for Commercial List ved High Court, må denne part ikke føre vidnet uden rettens tilladelse. Retten har også vide beføjelser til at efterprøve de fremlagte beviser og kan udelukke beviser, som ellers ville kunne påberåbes, eller begrænse krydsforhøret af et vidne. Under visse omstændigheder kan en part også anmode om en retskendelse med henblik på at sikre, at et vidneudsagn kan afgives som en edsvoren vidneforklaring til en af retten beskikket forhørsdommer (*court-appointed examiner*) forud for retsforhandlingerne. I almindelighed påhviler det dommeren at høre alle de vidner, som parterne fører, og ikke at foretage en detaljeret afhøring. Generelt har dommeren ikke ret til at indkalde et vidne uden parternes samtykke, om end vedkommende kan gøre det i sager om civil ulydighed (*civil contempt*) eller i visse sager vedrørende børn. En dommer har også beføjelse til at genindkalde et vidne, som en part tidligere har ført.

Sagkyndige vidner: Parterne behøver normalt ikke rettens tilladelse til at føre sagkyndige vidner til støtte for deres påstande. Hvis der skal føres sagkyndige vidner, skal parterne udveksle de sagkyndiges rapporter inden retsforhandlingerne. I sager for Commercial List ved High Court kan en dommer som led i sagens forberedelse forpligte eventuelle sagkyndige vidner til at tage kontakt til hinanden for at afgrænse de spørgsmål, som de har til hensigt at afgive forklaring om, idet de indgår en aftale om de udsagn, de agter at komme med om disse spørgsmål, og afgøre ethvert spørgsmål, som dommeren kan anmode dem om at tage stilling til. Sådanne sagkyndige vidner kan af retten opfordres til at udarbejde et fælles notat, som de skal forelægge for justitssekretæren (the Registrar) og sende til parterne, og som skal indeholde resultatet af deres møder og samråd. Parterne er ikke bundet af resultatet af de sagkyndige vidners samråd. [Se [Rules of the Superior Courts](#), bekendtgørelse 63a, regel 6(1)(ix)].

Retten kan af egen drift udpege en sagkyndig til at tiltræde retten henset til sagens genstand. Retten kan pålægge den sagkyndige at udarbejde en rapport, som parterne får kopi af, og at være til stede under retsmødet for at rådgive eller bistå retten.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Fremlægelse: Retten afsiger kun kendelse om fremlæggelse, hvis en part, der er blevet anmodet om fremlæggelse, har undladt eller nægtet at fremlægge dokumenter eller ignoreret anmodningen. Hvis retten derfor afsiger kendelse om fremlæggelse, tilpligtes den part, der havde begæret fremlæggelse, normalt at betale de dermed forbundne omkostninger. Hvis en part i en retssag tilpligtes at fremlægge visse dokumenter, som vedkommende har rådighed over eller er i besiddelse af, skal vedkommende give modparten adgang til kopier af disse dokumenter. En kendelse om fremlæggelse efterleves, ved at der afgives en beediget skriftlig erklæring om fremlæggelse med angivelse af de relevante dokumenter i form af bilag til erklæringen. Hvis en kendelse om fremlæggelse ikke efterleves, kan dette medføre afvisning af sagen eller forsvaret med det formål at sikre, at sagens parter efterlever kendelsen om fremlæggelse.

Vidner til sagens faktiske omstændigheder: Parterne behøver ikke rettens tilladelse til at føre vidner til støtte for deres sag. Hvis retten afsiger kendelse om, at et vidneudsagn skal afgives som en forklaring, skal vidnet afgive mundtlig vidneforklaring til en forhørsdommer. Vidneafhøringen vil foregå som på et retsmøde med ubegrænset lejlighed til at krydsforhøre vidnet, og der udfærdiges en udskrift af det afgivne vidneudsagn.

Sagkyndige vidner: Parterne behøver normalt ikke rettens tilladelse til at føre sagkyndige vidner til støtte for deres sag. De sagkyndige kan udarbejde skriftlige rapporter, hvori de beskriver deres konklusioner og afgiver deres upartiske sagkyndige udtalelse. Hvis der er udfærdiget sagkyndige rapporter, skal disse udveksles forud for domsforhandlingerne. Den sagkyndige står først og fremmest til ansvar over for retten og ikke over for nogen af sagens parter, selv om den pågældende får sit honorar betalt af den part, der har indkaldt vedkommende.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

Retten kan afvise en begæring fra en part, der søger at indhente eller føre visse beviser, hvis retten finder, at beviserne er irrelevante, unødvendige eller uantagelige. I henhold til reglen om det bedste bevis (*best evidence rule*) skal det bedste og mest direkte bevis for en faktisk omstændighed føres, og hvis det ikke er muligt, skal der redegøres for, hvorfor det ikke er ført. Det bedste bevis for f.eks. indholdet af et bestemt brev er at fremlægge selve brevet frem for at afgive en mundtlig forklaring om indholdet. Generelt kan alle beviser anerkendes, hvis de er relevante for det omhandlede forhold. Imidlertid kan visse beviser såsom fortrolig kommunikation ikke anerkendes (f.eks. udsagn om fortrolig kommunikation mellem en klient og en rådgivende advokat). Derfor vil bevisernes lovlighed blive afgjort fra sag til sag af dommeren.

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Forhold kan bevises ved hjælp af beviser, formodninger og følgeslutninger af beviser, og ved at retten tager visse velkendte forhold til efterretning. De typer beviser, som kan bruges i civile sager, er vidneforklaringer, dokumenter og materielle beviser. Dokumenterne kan omfatte papirdokumenter, elektroniske filer, fotografier samt video- og lydoptagelser.

2.5 Hvad er procedurerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedurerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

I princippet afgiver vidner til faktiske omstændigheder deres udsagn mundtligt på retsmødet, hvor de bliver bedt om at bekræfte, at de har udtalt sig sandfærdigt og nøjagtigt.

Sagkyndige vidner afgiver deres forklaring i form af skriftlige rapporter, medmindre retten afsiger kendelse om andet. En sagkyndig rapport skal indeholde en konklusion, de fakta og formodninger, som konklusionen er baseret på, samt indholdet af det, som den sagkyndige har fået til opgave. Retten beslutter, om det også er nødvendigt for en sagkyndig at give møde i retten for at aflægge mundtlig forklaring.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Retten har et vide skønsebeføjelse med hensyn til den vægt eller troværdighed, der skal tillægges beviser. F.eks. vil forlydender, der måske er antagelige i civile sager, ofte blive tillagt mindre vægt end direkte vidneudsagn, navnlig hvis den, der udtalte sig, selv kunne være mødt frem og have afgivet forklaring. Visse dokumenter og registerudskrifter anerkendes som autentiske. F.eks. antages virksomheders og offentlige myndigheders registerudskrifter, hvis den pågældende udskrift er attesteret som sådan af en ansat i virksomheden eller en embedsmand hos myndigheden, og forskellige typer officielle dokumenter (såsom love, vedtægter, kendelser, traktater og retsprotokoller) kan bevises ved hjælp af udskrevne eller attesterede kopier uden yderligere bevisførelse.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Visse transaktioner skal ske skriftligt, hvorfor dokumentbevis er et krav i denne forbindelse. Dette gælder f.eks. slutsedler vedrørende salg af jord.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Generelt kan et egnet vidne blive indkaldt til et retsmøde for at afgive vidneforklaring. En part, som ønsker at sikre sig et vidnes tilstedeværelse ved retsmødet, udfærdiger en vidneindkaldelse for at indkalde vidnet til retsmødet, så den pågældende kan afgive forklaring. Når retten har udstedt og forkyndt indkaldelsen korrekt, er den bindende for vidnet, som skal give møde i retten. En person, der ikke efterkommer en vidneindkaldelse, gør sig skyldig i foragt for retten.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Hovedreglen om, at egnede vidner kan indkaldes til at afgive forklaring, gælder ikke udenlandske statsoverhoveder og medlemmer af deres husstand, udenlandske diplomater og konsulære embedsmænd, repræsentanter for visse internationale organisationer og dommere og nævninge, hvis det vedrører deres virke i egenskab af disse titler. Ægtefæller og slægtinge til parterne kan blive indkaldt til vidneafhøring i civile sager. Et vidne har pligt til at besvare spørgsmål, undtagen under omstændigheder hvor de ville miste retten til at være fritaget fra at vidne mod sig selv. Med andre ord er et vidne forpligtet til at besvare spørgsmål, medmindre vedkommende kan godtgøre, at der er rimelige grunde til at frygte, at svaret vil belaste vidnet selv.

Vidner, som almindeligvis kan indkaldes til at afgive forklaring, har ikke desto mindre ret til at tilbageholde visse dokumenter fra fremlæggelse og afvise at besvare visse spørgsmål på baggrund af en fritagelse. De vigtigste typer fritagelser er vidnefritagelse for jurister (*legal professional privilege*), fritagelse for fremlæggelse af kommunikation mærket "*without prejudice*" (med forbehold) og ovennævnte fritagelse fra at vidne mod sig selv.

Der kan også tilbageholdes beviser begrundet i hensynet til offentlighedens interesse, hvis deres fremlæggelse ville være i strid med den offentlige interesse. Hensynet til offentlighedens interesse kan bl.a. omfatte beviser vedrørende statens sikkerhed, diplomatiske forbindelser, centralforvaltningens virke, børns tarv, efterforskning af forbrydelser og beskyttelse af kilder. Herudover har journalister ikke pligt til at afsløre deres kilder, medmindre det er nødvendigt af hensyn til retfærdigheden eller nationens sikkerhed eller for at hindre forstyrrelser af den offentlige orden eller strafbare forhold.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Et vidne, der nægter at afgive vidneforklaring efter at være blevet indkaldt, kan idømmes fængselsstraf for foragt for retten, indtil vedkommende frafalder sin foragt, eller kan idømmes en bøde. Manglende efterlevelse af en vidneindkaldelse er i praksis ensbetydende med manglende efterlevelse af en retskendelse, og dermed kan det udgøre foragt for retten at nægte at vidne.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Voksne personer er ikke egnede som vidner i civile retssager, hvis de er ude af stand til at forstå eden eller til at afgive en rationel vidneforklaring. Et barn er muligvis ikke egnet til at afgive vidneudsagn, hvis det ikke forstår pligten til at tale sandt eller ikke har den indsigt, der skal til for at berettiggelsesvis indkaldelse som vidne, og det påhviler dommeren i den enkelte sag at træffe afgørelse herom.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Vidnerne afgiver i første omgang deres forklaring og bliver derefter krydsforhørt af modpartens procederende advokat. Under krydsforhøret kan der stilles ledende spørgsmål til vidnet. Sommetider forhøres vidnet igen af den part, der oprindeligt indkaldte det, efter at krydsforhøret er afsluttet. Dommeren kan også stille vidnet spørgsmål, f.eks. for at få præciseret bestemte forhold.

I henhold til loven kan vidner afgive forklaring via direkte tv-forbindelse i visse sager. I sager om forsorg af børn eller personer med mentalt handicap kan retten afhøre et barn som vidne gennem en direkte tv-forbindelse, og spørgsmålene kan stilles til barnet gennem en formidler. Et vidne, der bor uden for Irlands jurisdiktion, kan også afhøres via en direkte tv-forbindelse.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Beviser, der er optaget ulovligt, er ikke nødvendigvis uantagelige. Beviset er antageligt, hvis det er relevant, men dommeren kan efter eget skøn udelukke det. Hvis dommeren i sagen mener, at ordre public kræver, at beviset skal udelukkes, vil beviset ikke blive anerkendt, selv om det er relevant for sagen.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Vidneudsagn afgivet af sagens parter anerkendes som bevis i samme omfang som forklaringer fra tredjemand.

Relevante links

<http://www.courts.ie/>

Sidste opdatering: 13/11/2018

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.